

Tisková zpráva, 13. listopadu 2023

Nová studie think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR „Máme příliš mnoho vysokoškoláků? Co lze vyčíst z celoživotních mzdových profilů“ srovnává celoživotní mzdové profily vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců různých generací a snaží se tak odpovědět na otázku, zda je současný český pracovní trh již vysokoškolsky přesycen. Vyplatí se veřejná podpora dalšího zvyšování podílu vysokoškolsky vzdělaných mladších generací v ČR?

Od začátku nového století zaznamenala Česká republika stejně jako další státy EU dynamický nárůst počtu vysokoškoláků a následně absolventů. Následkem toho se v ČR během tří desetiletí ve věkové skupině 30–34 více než zdvojnásobil podíl vysokoškolsky vzdělaných. Nabízí se otázka, zda z ekonomického pohledu nemáme již vysokoškolsky vzdělaných příliš mnoho a do jaké míry by měl stát podporovat další růst počtu vysokoškolských studentů?

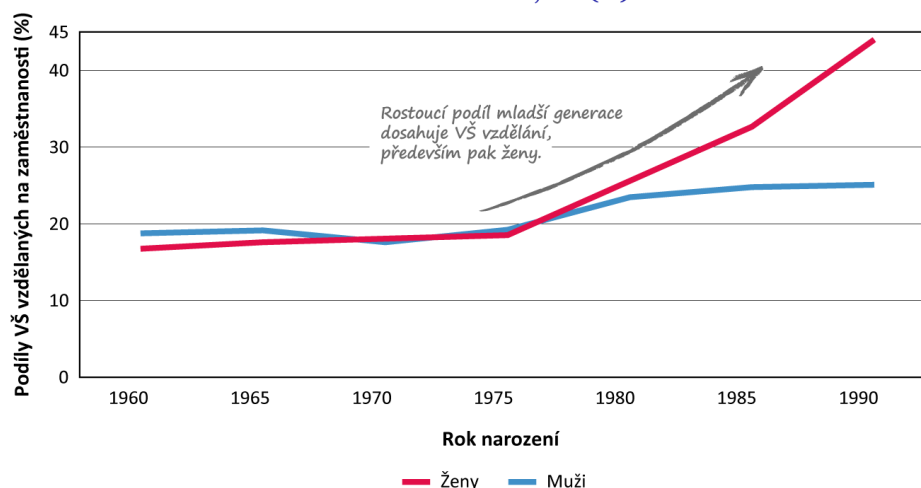
Studie se pokouší na tuto otázku odpovědět srovnávací analýzou vývoje úrovně mezd vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců narozených v 60., 70., 80. a 90. letech minulého století. Tyto generace se výrazně liší co do podílu vysokoškolsky vzdělaných. Konkrétněji studie sleduje vývoj mzdového poměru mezi absolventy vysokých a středních škol, tj. procentního rozdílu mediánových mezd vysoko a středoškolsky vzdělaných zaměstnanců. Srovnávání mezd odhlíží od růstu cenové hladiny a agregátní produktivity práce, potažmo růstu reálných mezd v zemi.

Analýza vychází z předpokladu, že pokud mzdový rozdíl mezi vysokoškolsky a středoškolsky vzdělanými v mladších generacích nezaostává za mzdami stejně starých ve starších skupinách, kde bylo vysokoškoláků méně, pak vyšší poptávka po vysokoškolácích šla ruku v ruce s jejich rostoucí nabídkou. To by znamenalo, že v mladších generacích není vysokoškolsky vzdělaných přebytek.

„Platí, že rostoucí nabídka VŠ vzdělané pracovní síly může tlačit na snižování mzdového poměru VŠ/SS. K tomuto tlaku ale nedochází, pokud poptávka po VŠ vzdělané pracovní síle roste rychleji než nabídka. Např. na narůstající nabídku VŠ vzdělaných může reagovat příliv kapitálu, který VŠ vzdělaných

disproporčně využívá, tj. poptávka může reagovat na nabídku,“ přibližuje základní premisu studie její spoluautor Štěpán Jurajda.

Graf 2: Věkově specifické podíly VŠ vzdělaných mezi zaměstnanci, ČR (%)

*Pozn.: Vlastní výpočty na základě dat ISPV za rok 2019.
Bez rozlišení sféry.
Zaměstnanci se státním občanstvím ČR nebo SK.
Přepočtený počet zaměstnanců podle evidenční doby.*

Výsledky analýzy ukazují, že mladší vysokoškolsky vzdělaní mzdově nezaostávají za staršími stejně vzdělanými. Rovněž mzdový poměr VŠ/SŠ zůstává navzdory rychlému růstu podílu VŠ vzdělané pracovní síly mezi nejmladšími zaměstnanci velmi vysoký, přestože je pro nejmladší ročníky již mírně nižší.

Analýza tak podporuje domněnku, že dynamický růst nabídky VŠ vzdělané pracovní síly v posledních 20 letech doprovázel (díky přílivu kapitálu využívajícího VŠ vzdělané) obdobně dynamický růst poptávky po ní. Stále vysoký mzdový poměr VŠ/SŠ podporuje hypotézu udržení vysoké produktivity VŠ vzdělaných zaměstnanců i v mladších vzdělanějších generacích a udržení vysokých soukromých výnosů z investic do VŠ vzdělání.

Ze studie tedy vyplývá, že český pracovní trh dosud vysokoškolsky vzdělanou pracovní silou přesycen není. Zjištění studie hovoří ve prospěch veřejné podpory dalšího zvyšování podílu VŠ vzdělaných v ČR. Ostatně podíl VŠ vzdělané pracovní síly v ČR, včetně té nejmladší, nadále zaostává i za průměrem zemí EU. Dodatečná veřejná podpora VŠ vzdělání by měla nejen podporovat vysoké školy, ale také uchazeče a studenty VŠ ze slabšího socioekonomického zázemí a dále navyšovat podíl míst na středních školách poskytujících širší vzdělanostní základ potřebný k VŠ studiu.

Studie vznikla s podporou Akademie věd ČR v rámci programu [Strategie AV21 Společnost v pohybu](#). Celý text k dispozici [zde](#).

Kontakt na autora studie:

Taras Hrendash, taras.hrendash@cerge-ei.cz

Štěpán Jurajda, stepan.jurajda@cerge-ei.cz, 224 005 139

Daniel Münich, daniel.munich@cerge-ei.cz, 224 005 175

Pavla Doleželová, dolezelova@trexima.cz

Pavel Mrázek, mrazek@trexima.cz

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, 602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Národohospodářského ústavu Akademie věd České republiky, který spolu s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.

